

AFSPRAKENKADER VLAAMSE SMART DATA SPACE

Versie 2.0

Publicatiedatum 25 april 2024

Auteur: Simon Claus, Steven Logghe, Mirthe Boerdijk, Ben Bosmans & Annelies De Craene

Datum aanmaak: 15/03/2024

Datum afdruk: 8 mei 2024

Interne bestandsnaam: Governance Framework VSDS_V1

Documenthistoriek:

Versie	Opmerking	Datum	Auteur	Status
V0.5	Opgekuiste versie voorzien door Capgemini na opstartvergadering met Steven & Simon.	18/03/24	Mirthe Boerdijk & Ben Bosmans	kladversie
V1.0	Uitgebreide versie voorzien door Capgemini met comments onvangen van Simon & Steven tijdens de vergadering op 27/03 alsook de geschreven comments van Steven verkregen op 4/04.	15/04	Mirthe Boerdijk & Ben Bosmans	2 ^e kladversie
V2.0	Afgewerkte versie na meeting met Simon, Steven en Annelies op 17/04.	23/04	Mirthe Boerdijk & Ben Bosmans	Finale versie

Inhoud

- 1. Aanleiding en doel van het afsprakenkader Vlaamse Smart Data Space 5
- 2. Afsprakenkader Vlaamse Smart Data Space.....6
  - 2.1 Visie Vlaamse Smart Data Space 6
  - 2.2 Thematische Vlaamse Data Spaces 8
    - 2.2.1 Data governance versus governance data spaces 8
    - 2.2.2 Thematische versus algemene governance Vlaamse Smart Data Space 8
  - 2.3 Fundamenten Vlaamse Smart Data Space 9
    - 2.3.1 Kernprincipes Vlaamse Smart Data Space 9
      - 2.3.1.1 Data is vindbaar, toegankelijk, interoperabel & makkelijk te (her)gebruiken 9
      - 2.3.1.2 Governance afsprakenkader 10
      - 2.3.1.3 Breed ecosysteem (publiek-privaat).....10
      - 2.3.1.4 Gedecentraliseerde datadeel-oplossingen.....11
      - 2.3.1.5 Standaarden en open source bouwblokken.....11
      - 2.3.1.6 Data is up-to-date.....12
      - 2.3.1.7 We streven naar actuele Linked Data 12
      - 2.3.1.8 Data heeft gebruiksvoorwaarden.....13
    - 2.3.2 Governance rollen en verantwoordelijkheden 13
      - 2.3.2.1 Core participant rollen.....15
      - 2.3.2.2 Centrale thematische noodzakelijke rollen.....15
      - 2.3.2.3 Centrale thematische optionele rollen.....16
      - 2.3.2.4 Overkoepelende rol.....17
    - 2.3.3 Governance structuur 18
    - 2.3.4 Toetreding tot de Vlaamse Smart Data Space 19
    - 2.3.5 Voordelen en verwachtingen door lidmaatschap VS DS 21
    - 2.3.6 Reglementen Vlaamse Smart Data Space 21

1. AANLEIDING EN DOEL VAN HET AFSPRAKENKADER VLAAMSE SMART DATA SPACE

Met het oog op de vorming van een data-gedreven samenleving, streeft de Europese datastrategie uit 2020 ernaar de Europese Unie te positioneren als koploper in deze ontwikkeling. Het doel is om de EU te transformeren tot een uniforme datamarkt, waar data ongehinderd kunnen stromen over grenzen en sectoren heen, met volledige inachtneming van Europese richtlijnen omtrent privacy, gegevensbescherming en mededingingsrecht. Data spaces spelen daarom ook een cruciale rol als het aankomt op het behalen van de doelstelling van deze strategie. Aanvankelijk kondigde de strategie de oprichting aan van data spaces in tien sleutelsectoren, waaronder gezondheid, landbouw, productie, energie, mobiliteit, financiën, openbaar bestuur, vaardigheden, open wetenschap en de Green Deal.

De Vlaamse Smart Data Space (VSDS) is geënt op deze strategie en vormt daarom een directe respons op de behoeften van startende data ecosystemen en spaces die een gezamenlijke thematiek willen verkennen. Zo zijn er binnen de VSDS reeds twee use cases voorhanden die focussen op respectievelijk [Water](#) & [Mobiliteit](#). De ontwikkeling van thematische Vlaamse data spaces vormt een essentiële stap in de verdere uitbouw rond deze specifieke domeinen, ondersteund door de VSDS als relanceproject.

Het afsprakenkader is opgesteld conform EU-regelgeving met betrekking tot data en vormt een onderdeel van de Vlaamse datastrategie. Dit illustreert de overkoepelende principes voor verdere uitbouw en de wisselwerking binnen data spaces, alsook de relatie tussen transversaal ondersteunende standaarden, kennis, en tooling met hergebruik binnen de thematische data spaces. Dit alles waarborgt dat de diverse Vlaamse data spaces effectief met elkaar kunnen interageren en bijdragen aan een gestroomlijnde, efficiënte datadeling en -gebruik binnen Vlaanderen en daarbuiten.

Het doel van dit document is om een kader te bieden voor de opzet en de uitbouw van de VSDS. In de volgende hoofdstukken wordt daarom dan ook ingegaan op de basisprincipes voor de governance, de voorwaarden voor toe- en uittreding alsook de verschillende rollen binnen een data space en wie deze opneemt. Hiermee wordt vastgesteld aan welke vereisten de uitbouw en uitrol van data spaces binnen Vlaanderen moeten voldoen, inclusief het beheer en de aansturing ervan.

Dit document bespreekt eerst de visie van de Vlaamse Overheid op de VSDS en het verband met de thematische data spaces. Vervolgens worden de kernprincipes toegelicht en wordt er dieper ingegaan op de structuur van het afsprakenkader met de verschillende rollen. Ten slotte wordt er een aanzet gedaan voor een deelnemersverklaring voor de thematische data spaces ten opzichte van de VSDS.

2. AFSPRAKENKADER VLAAMSE SMART DATA SPACE

2.1 VISIE VLAAMSE SMART DATA SPACE

De VSIDS biedt overheidsinstanties, lokale besturen, onderzoeksinstituten en private spelers in Vlaanderen een eerlijke en open digitale werkomgeving om op een veilige en eenvoudige manier data uit te wisselen. Zo kunnen inzichten opgedaan worden over verschillende maatschappelijk relevante thema's (e.g. mobiliteit, omgeving, gezondheid & onderwijs) en innovatieve oplossingen uitgewerkt worden om problematieken binnen die thema's op te lossen.

Om een goed functionerende VSIDS te creëren ligt de focus op het maken van een afsprakenkader met open standaarden en herbruikbare bouwblokken waarbij veilig decentraal datadelen mogelijk gemaakt wordt. Het gehele data-ecosysteem is gebaseerd op samenwerking door middel van datadelen binnen dit afsprakenkader. Hierbij is het cruciaal dat de zeggenschap van de datahouder gewaarborgd blijft, terwijl data hergebruik efficiënt en vlot verloopt.

Het opzetten van dit afsprakenkader beantwoordt aan de [Missie en Visie van Digitaal Vlaanderen](#) als facilitator voor het opzetten van digitale transformatieprojecten in een steeds veranderende en gedigitaliseerde samenleving.

In deze context speelt ook het Vlaamse datanutsbedrijf (Athumi) een cruciale rol, vooral wanneer het gaat om samenwerking met de private sector in de ontwikkeling van thematische data spaces. Athumi is namelijk verantwoordelijk voor de veilige verwerking van persoons- en bedrijfsgegevens, het bevorderen van dataprivacy en de facilitering van samenwerking tussen overheden en bedrijven in de context van thematische dataspaces. Door datatech en legaltech te combineren, stimuleert Athumi innovatie en draagt het bij aan de ontwikkeling en het beheer van data-ecosystemen.

Het is de doelstelling om door middel van het instrumentarium van de VSIDS verschillende thematische data spaces op te zetten. Twee zulke use cases werden boven reeds weergegeven in de vorm van de Water en Mobiliteits Data Space:

- **Water Data Space¹:** *om tot een gecoördineerd en duurzaam beheer te komen, is er nood aan een veilige, betrouwbare en efficiënte manier om data van verschillende partners te linken en uit te wisselen. Dit zal zorgen voor betere inzichten en nauwkeurigere voorspellingen bij de waterbeheerders, maar ook bij andere belanghebbenden.*
- **Mobiliteits Data Space²:** *om verschillende actoren zowel publiek als privaat in staat te stellen nieuwe toepassingen soepel te ontwikkelen, richt de Mobiliteit Data Space zich op het duurzaam standaardiseren, publiceren en hergebruiken van mobiliteitsdata op diverse manieren.*

De positionering van thematische data spaces op lokaal, regionaal en nationaal niveau maakt deel uit van een groter geheel. Zo bieden de nieuwe EU-regelgevingen omtrent data (bv. de Data Act & Data Governance Act, alsook de PSI Richtlijn) een eerste impuls voor de aanpak van data op het niveau van de EU-lidstaten. Door data spaces te creëren in overeenstemming met de EU-regelgeving en beleid, vindt er een alignering plaats van bovenaf. Op die manier zorgen we er voor dat data die in de VSIDS terechtkomt ook interoperabel is en gebruikt

---

¹ <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-smart-data-space-portaal/use-cases/water-data-space>

² <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-smart-data-space-portaal/use-cases/mobiliteit-data-space>

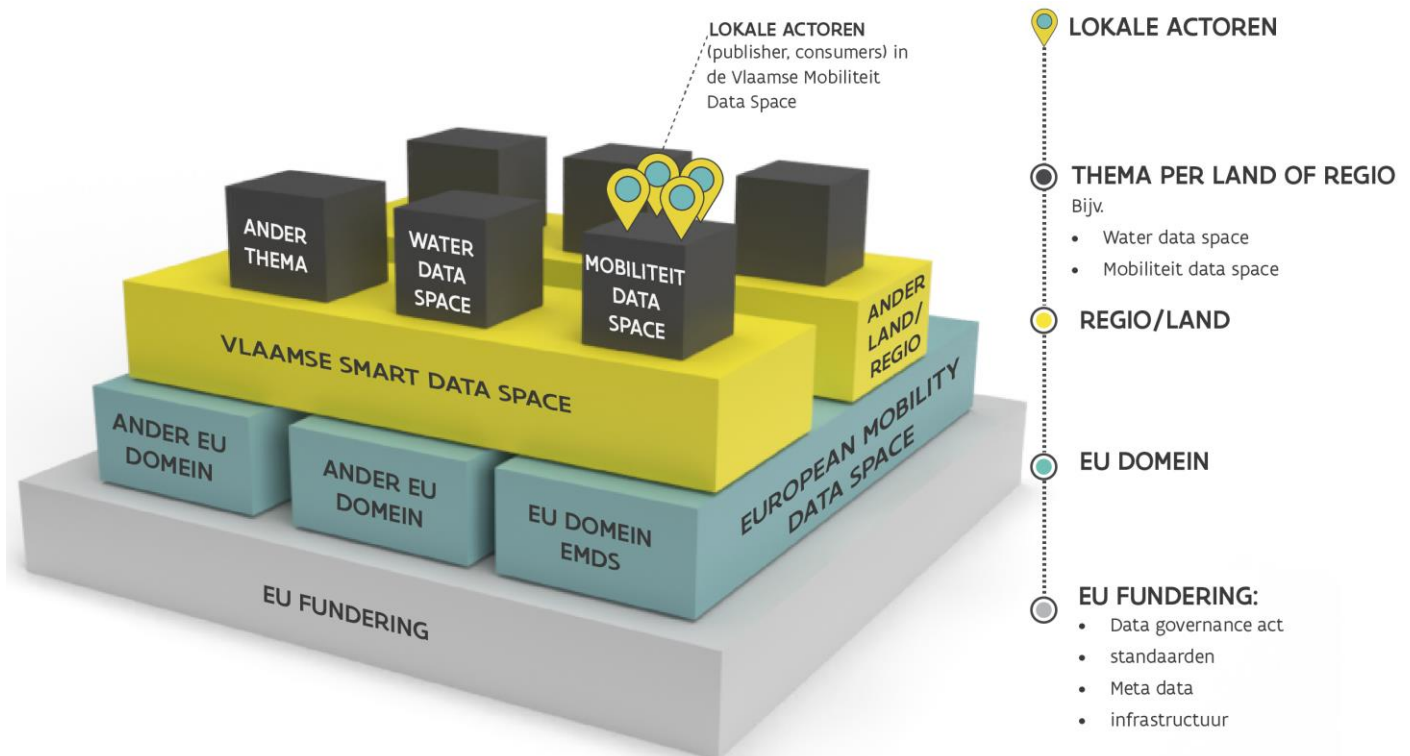

kan worden in, of vanuit andere lidstaten waardoor we het risico op inbreuken op EU-regelgeving verminderen. De VSIDS speelt een cruciale rol in het ontzorgen van dit proces door een oplossing voor te stellen die voldoet aan de EU-regelgeving. Door nauw samen te werken binnen verschillende initiatieven fungeert de VSIDS als voortrekker binnen het landschap van data-innovatie waarbij het ook actief bijdraagt aan de ontwikkeling en implementatie van EU-regelgeving op dit gebied. Deze samenwerkingen dragen bij aan de Europese data-infrastructuur en versterkt de positie van de Vlaamse data economie binnen dit landschap.

De afbeelding hieronder is een weergave van het data spaces ecosysteem en geeft een gestructureerd overzicht, waarin de VSIDS, een Vlaams initiatief, gelinkt wordt aan EU-richtlijnen en standaarden. De verschillende componenten van de VSIDS staan met elkaar in verbinding en zijn ingebed in een grotere Europese context, met een sterke nadruk op lokale betrokkenheid en regionale expansie.

Op de basislaag vinden we de fundering van het bredere ecosysteem die bestaat uit Europese financiering en beleid, waaronder de 'Data Governance Act', standaarden voor data, metadata, en de nodige infrastructuur. Dit suggereert dat de VSIDS niet alleen een fysieke, maar ook een wettelijke en organisatorische structuur heeft die in lijn is met Europese initiatieven.

Lokale en regionale publiek/private actoren zoals data consumers en users zijn actief in thematische data spaces. Hierdoor kunnen deze een omgeving bieden voor data-uitwisseling die kan starten op een lokaal of regionaal niveau, met mogelijkheden voor schaalvergroting en interactie met actoren in andere thematische domeinen of regio's buiten Vlaanderen.

Figuur 1: Data space ecosysteem

2.2 THEMATISCHE VLAAMSE DATA SPACES

2.2.1 Data governance versus governance data spaces

Governance van data spaces richt zich op het vormgeven en beheren van een ecosysteem waarbinnen data uitgewisseld kan worden tussen verschillende partijen. Het omvat de organisatiestructuur, afsprakenkaders, procedures en processen die nodig zijn om een effectieve en efficiënte data-uitwisseling te garanderen binnen een specifiek domein of thema.

Aan de andere kant omvat Data Governance het proces van het organiseren en implementeren van beleid en procedures om de data-uitwisseling en datakwaliteit te waarborgen. Het gaat niet alleen om het vastleggen van functionele normen voor datakwaliteit, maar ook om het definiëren van verantwoordelijkheden, procedures voor data-integriteit, data-beveiliging en naleving van wet- en regelgeving met betrekking tot data.

Het contractueel vastleggen van functionele normen voor datakwaliteit en garanties kan plaatsvinden via peer-to-peer overeenkomsten, maar het kan ook centraal aangestuurd worden.

2.2.2 Thematische versus algemene governance Vlaamse Smart Data Space

De VSDS vervult zowel een ontzorgende als sturende rol ten opzichte van thematische data spaces, wat een dynamische en complexe relatie oplevert.

In de ontzorgende rol biedt VSDS ondersteuning aan bij de uitrol, opzet en beheer van thematische data spaces in partnerschap met de inhoudelijke betrokken domeinverantwoordelijke(n) en de betrokken marktpartijen. Dit omvat o.a. het leveren van expertise, bouwblokken en processen om de oprichting en werking van deze data spaces te vergemakkelijken. De ondersteuning is gericht op het versnellen en stimuleren van de ontwikkeling van interoperabele dataspace binnen het Vlaamse ecosysteem.

Tegelijkertijd heeft VSDS ook een sturende rol door voorschriften en richtlijnen vast te stellen voor het opzetten en beheren van thematische data spaces in dit afsprakenkader. Door bijvoorbeeld core participant rollen en centrale noodzakelijke rollen te definiëren zorgt de VSDS voor een consistente governance en interoperabiliteit over alle thematische data spaces heen. Hierdoor wordt de noodzaak voor uitgebreide governance binnen individuele data spaces verminderd, aangezien veel aspecten al zijn opgenomen in de voorschriften van VSDS zoals ook de centrale optionele rollen.

De combinatie van deze ontzorgende en sturende rol van VSDS vormt een cruciale motor voor de ontwikkeling en groei van het data-ecosysteem in Vlaanderen. Het zorgt voor een evenwicht tussen ondersteuning en richtlijnen, waardoor de thematische data spaces effectief kunnen functioneren en bijdragen aan innovatie, samenwerking en waardecreatie binnen diverse sectoren en domeinen.

2.3 FUNDAMENTEN VLAAMSE SMART DATA SPACE

2.3.1 Kernprincipes Vlaamse Smart Data Space

De VSDS hanteert de volgende acht kernideeën:

Figuur 2: Kernideeën

2.3.1.1 Data is vindbaar, toegankelijk, interoperabel & makkelijk te (her)gebruiken

Een eerste kernprincipe van de VSDS is de toegankelijkheid en het gebruiksgemak van (meta-)data: deze moet gemakkelijk vindbaar, toegankelijk, interoperabel en bruikbaar zijn. Dit vereist mechanismen voor het indexeren en doorzoeken van de (meta-)data, zodat gebruikers snel de benodigde informatie kunnen opsporen. Bovendien is het vaststellen van standaarden en protocollen essentieel om te garanderen dat data en metadata soepel tussen diverse systemen en applicaties uitgewisseld en gebruikt kunnen worden. Het uiteindelijke doel is het faciliteren van datahergebruik op een efficiënte manier, wat leidt tot een toename van beschikbare data en een reductie in de kosten van data-integratie.

2.3.1.2 Governance afsprakenkader

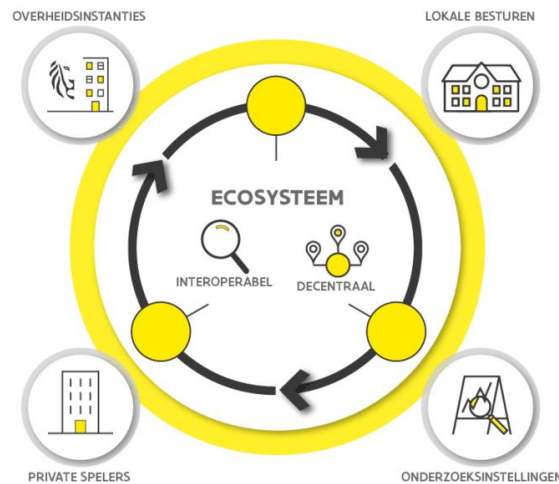
Het governance afsprakenkader van de VSIDS vormt een set van regels en principes die de leiding geven over het initiatief, met als fundamentele pijler het vertrouwen binnen het data ecosysteem. Om dit vertrouwen tussen de betrokken partijen te waarborgen, is het cruciaal een duidelijk afsprakenkader te hanteren, waardoor betrokkenen erop kunnen vertrouwen dat de aangeleverde data correct en volledig is. Het afsprakenkader omvat de richtlijnen die worden uitgezet om ervoor te zorgen dat de data in de thematische data space op een verantwoorde en effectieve manier wordt beheerd en gedeeld. Het is bedoeld om een duidelijk kader te bieden voor alle betrokken partijen en om ervoor te zorgen dat de data op een consistente en betrouwbare manier wordt behandeld. Om conformiteit met governance afsprakenkader af te dwingen wordt er een data space governance autoriteit opgericht die belast is met toezicht op dit kader. Bij eventuele inbreuken kan deze autoriteit ingrijpen zonder daarmee afbreuk te doen aan de bevoegdheid van openbare ordediensten.

Ondanks het feit dat een thematische data space zowel een open karakter, lidmaatschap- alsook een transactiegebaseerd karakter kan hebben, bevindt de data governance autoriteit zich centraal met een aantal datadeelovereenkomsten die hieraan onderhevig zijn. Het is immers belangrijk om de afspraken te stroomlijnen doorheen zowel de VSIDS alsook de verschillende thematische data spaces. In *Peer-to-Peer* contracten streven we naar het gebruik van *smart contracts* die een efficiënt en gestroomlijnd proces bieden voor datadeling tussen individuele partijen. Deze *smart contracts* worden ondersteund door een set van standaardcontracten waaruit gekozen kan worden en waarbij parameters aanpasbaar zijn. Bovendien leidt de implementatie van *smart contracts* ertoe dat er niet telkens *ad-hoc* juridisch advies nodig is. Dit maakt op termijn contracten van machine tot machine mogelijk.

2.3.1.3 Breed ecosysteem (publiek-privaat)

Een ander belangrijk principe van de VSIDS is het creëren van een breed ecosysteem dat zowel publieke als private partijen omvat. Dit betekent dat zowel overheidsinstanties, lokale besturen alsook bedrijven en onderzoeksinstituten betrokken moeten zijn bij het delen en hergebruiken van data. Door een breed ecosysteem te creëren, kunnen verschillende partijen samenwerken en profiteren van elkaars expertise en middelen. Het Vlaamse Datanutsbedrijf, Ahtumi, speelt hier een belangrijke rol als facilitator voor het veilig en gemakkelijk laten samenwerken van data die van alle betrokken partijen binnen het ecosysteem komt.

Figuur 3: Ecosysteem van de VSIDS

Individuele partijen in het ecosysteem kunnen gratis of tegen betaling data en diensten in het ecosysteem afnemen, afhankelijk van hun (zakelijke) behoeften. De gedetailleerde regels worden beschreven in de overeenkomsten voor het delen van gegevens binnen de thematische data spaces.

2.3.1.4 Gedecentraliseerde datadeel-oplossingen

De VSIDS streeft naar gedecentraliseerde datadeel-oplossingen, wat inhoudt dat data niet centraal wordt opgeslagen. In plaats daarvan worden gedistribueerde systemen en infrastructuren ingezet voor het delen en beheren van data. Deze aanpak bevordert niet alleen de veiligheid, privacy, en veerkracht van het datadeelproces, maar levert ook autonomie op aan zowel de publicatie- als de consumptiekant. Het biedt de mogelijkheid om de verantwoordelijkheid voor het telkens opnieuw dupliceren of integreren van data te verlagen. Bovendien zorgt een gedecentraliseerde oplossing voor een betere schaalbaarheid en autonomie, wat de soevereiniteit van data (data sovereignty) ten goede komt.

2.3.1.5 Standaarden en open source bouwblokken

Om ervoor te zorgen dat de VSIDS goed functioneert, is het belangrijk om standaarden en technische open source bouwblokken te gebruiken. Standaarden zorgen voor interoperabiliteit en consistentie, terwijl technische open source bouwblokken bijdragen aan transparantie, samenwerking en innovatie. Door van beiden gebruik te maken kan de data space efficiënt en effectief worden opgebouwd en onderhouden.

Ondermeer volgende open source bouwblokken kunnen worden ingezet bij het publiceren van data binnen de VSIDS:

- **Linked Data pipelines (LDI/LDIO):** configureerbare pipelines die het mogelijk maken om niet-linked data om te zetten naar linked-data, LDES members weg te schrijven naar databases, en andere belangrijke conversie-, transformatie-, connectie-,... functionaliteiten.
- **LDES Server:** een configureerbare component die datasets ontsluit als Linked Data Event Streams (LDES), waardoor het beheer van grote hoeveelheden gegevens efficiënter wordt.
- **LDES Client:** ontworpen voor replicatie en synchronisatie, haalt deze client members van een LDES op en controleert regelmatig op nieuwe toevoegingen om dataconsumenten up-to-date te houden.

////////////////////////////////////

Om de interoperabiliteit van data spaces te versnellen en te optimaliseren, wordt er aanbevolen om bestaande Open Standaarden voor Linkende Organisaties (OSLO), evenals de reeds genoemde open source bouwblokken, maximaal te hergebruiken en hierop verder voort te bouwen binnen Vlaamse thematische data spaces. Voor semantische standaarden wordt er gekeken naar OSLO, voor technische standaarden naar LDES.

2.3.1.6 Data is up-to-date

Eén van de kernprincipes van de VSDS is dat data niet vrijblijvend mag zijn. Dit houdt in dat data altijd up-to-date moet zijn, hetgeen impliceert dat deze op elk moment in de meest recente vorm beschikbaar is voor data users. Dit vereist een continu en geautomatiseerd proces van bijwerking om te verzekeren dat de data beschikbaar is zodra deze nodig is, een aspect dat vooral cruciaal is voor toepassingen die afhankelijk zijn van actuele informatie.

Daarnaast verwacht de VSDS dat data van hoge kwaliteit is, waarbij bij publicatie gegarandeerd wordt dat de informatie feitelijk correct is. Het principe van data ownership en data publicatie speelt hierin een cruciale rol, omdat het niet alleen aangeeft dat data up-to-date is, maar ook dat de datakwaliteit wordt bewaakt en gewaarborgd door de betrokken partijen binnen de VSDS. De VSDS streeft naar een zo duidelijk mogelijke rolverdeling van activiteiten in een data space waardoor elke partij zich kan focussen op zijn kerntaak. Zo kunnen data owners zich bijvoorbeeld meer richten op de kwaliteit van de data.

2.3.1.7 We streven naar actuele Linked Data

Fundamenteel streeft de VSDS naar gebruik van Linked Data. Hierdoor kunnen gedeelde datasets eenvoudig met elkaar gelinkt worden, wat leidt tot een aanzienlijke efficiëntieverhoging voor gebruikers die met data uit de VSDS aan de slag willen gaan. Bovendien vereenvoudigt het de ontdekking van relaties en verbanden tussen diverse datasets, (complexe) analyse op meerdere datasets en data deling op een gestandaardiseerde en toegankelijke manier. Het gebruik van Linked Data elimineert ambiguïteit en voegt semantische informatie toe, zoals de relaties tussen entiteiten, categorieën en hiërarchieën. Dit helpt data eindgebruikers, maar ook toekomstige AI modellen, de betekenis en nuances van data te interpreteren.

Het streven naar Linked Data binnen de Vlaamse Data Space kan worden gezien als een trapsgewijze benadering, vergelijkbaar [met Tim Berners-Lee's 5-star Open Data-plan](#). Hierbij wordt gestreefd naar het ultieme doel van data als linked data. De niveaus van dit plan kunnen er als volgt uitzien:

- ★ Data online beschikbaar stellen, in elk gewenst formaat, onder een open licentie.
- ★★ Informatie aanbieden in een gestructureerd formaat (zoals Excel) in plaats van scans van tabellen.
- ★★★ Gegevens verspreiden in een open, niet-proprietair formaat (bijvoorbeeld CSV in plaats van Excel).
- ★★★★ URI's inzetten om entiteiten te identificeren, waardoor de data referentieerbaar wordt.
- ★★★★★ Gegevens koppelen aan andere bronnen om ze in een bredere context te plaatsen.

Naast het streven naar gebruik van Linked Data is het essentieel dat deze data continu actueel en toegankelijk blijft. Dit is cruciaal om te waarborgen dat eindgebruikers altijd over de meest recente data beschikken. Het 5-sterrenmodel kan worden toegepast om datasets en data-publicaties te beoordelen op basis van meerdere criteria, waaronder Linked Data-principes. Hoewel het streven naar Linked Data belangrijk is, is het essentieel om flexibel te blijven in de benadering. Het is mogelijk dat sommige datasets niet voldoen aan alle Linked Data-

principes, maar nog steeds van hoge kwaliteit en waarde zijn. Daarom moeten ook andere criteria worden gebruikt om de waarde en bruikbaarheid van datasets te beoordelen binnen de VSIDS. Belangrijke criteria omvatten de relevantie van de data voor de gestelde doelen, de actualiteit ervan, de beschikbaarheid van metadata, de mate van standaardisatie en interoperabiliteit, evenals het gebruiksgemak voor eindgebruikers.

2.3.1.8 Data heeft gebruiksvoorwaarden

Als laatste kernprincipe streven we naar meerdere gebruiksvoorwaarden voor data. Het dient onderstreept te worden dat we er niet van uitgaan dat de data die wordt gebruikt binnen de VSIDS of een thematische data space automatisch openbaar dient te zijn. We vinden het dan ook belangrijk om een juist evenwicht te vinden tussen open en gesloten data waarbij we ook rekening houden met de omzetting van de Europese PSI-richtlijn van 20 juni 2019 inzake Open Data en het hergebruik van overheidsinformatie. We erkennen namelijk dat open data een cruciale bron vormt voor het stimuleren van economische groei en maatschappelijk nut. Door deze richtlijn mee te implementeren bevorderen we de transparantie van overheden en garanderen we een gelijk speelveld voor alle partijen die geïnteresseerd zijn in het hergebruiken van deze overheidsgegevens.

Om te voldoen aan de diverse datagebruiksvoorwaarden, plant de Vlaamse Overheid het implementeren van een Open Digital Rights Language (ODRL). Met deze standaard stelt ze namelijk de betrokken partijen in staat om op een flexibele en interoperabele manier beleid, rechten en beperkingen voor datasets te specificeren, ongeacht of deze open of gesloten zijn. Op dit principe kunnen dan smart contracts worden geïmplementeerd die op basis van zelf uitvoerende protocollen de ODRL standaarden kunnen overzien.

Smart contracts worden op die manier aangewend om te waarborgen dat de licentievoorwaarden voor het gebruik van data binnen een gesloten systeem juridisch correct worden nageleefd. Deze contracten garanderen een soepele uitwisseling van data, niet alleen op semantisch en technisch vlak, maar ook in overeenstemming met de juridische licentievoorwaarden. Dit bevordert de technische en semantische interoperabiliteit, evenals de juridische zekerheid bij data-uitwisseling.

2.3.2 Governance rollen en verantwoordelijkheden

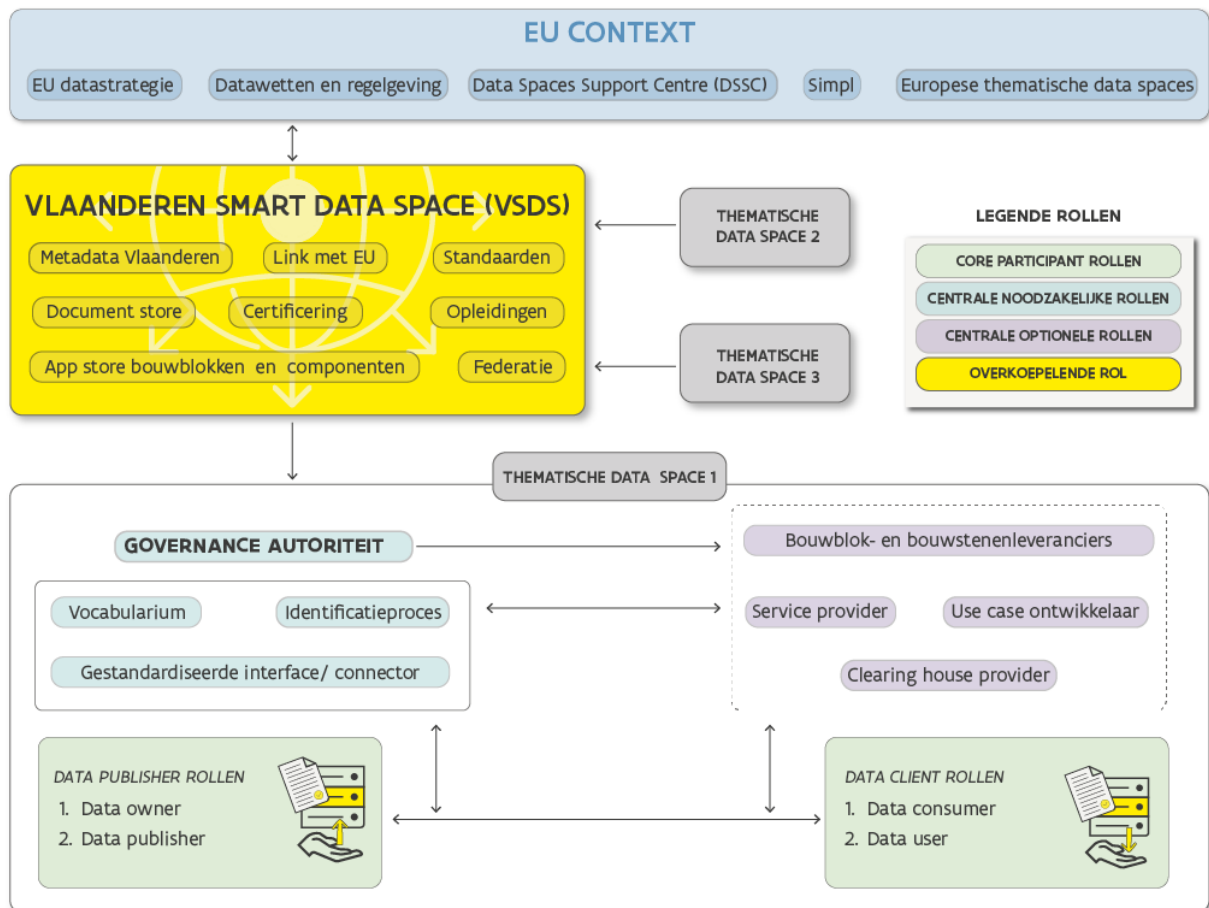
Wanneer partijen besluiten een data space te creëren onder de VSIDS, moeten ze ten minste een afsprakenkader hebben dat de (initiële set van) functionaliteiten definieert die cruciaal zijn voor het operationeel maken van de data space en de bijbehorende rollen (waaronder ten minste de Centrale noodzakelijke rollen en Core participant rollen).

Om een initieel afsprakenkader te ontwikkelen en te bepalen wat nodig is bij het creëren van een data space, kunnen groepen organisaties samenwerken. Het is gebruikelijk dat ze een reeks gebruiksscenario's definiëren die mogelijk worden gemaakt door de data space die ze van plan zijn te bouwen. Een gebruiksscenario vertegenwoordigt een specifieke setting waarin twee of meer deelnemers een data space gebruiken om waarde (bedrijfs-, maatschappelijke of milieuwaarde) te creëren uit gegevensdeling. Het specificeren van dergelijke gebruiksscenario's stelt hen in staat om de initiële set functionaliteiten te bepalen die beschikbaar moeten zijn in de toekomstige data space. Gebruiksscenario's zijn ook handig om de soorten data producten te bepalen die beschikbaar moeten zijn en stimuleren zo de ontwikkeling van business cases voor potentiële data space participants.

Het afsprakenkader moet ook de vereisten specificeren waaraan de organisatorische, procedurele en technische componenten, diensten en gegevens die de data space implementeren, moeten voldoen. Deze componenten stellen de data space in staat om te functioneren. Samen vormen ze de data space-infrastructuur die de data space implementeert.

////////////////////////////////////

Met een afsprakenkader en compliant dataspace-infrastructuur kunnen participants data-transacties uitvoeren, waarbij ze gegevens gebruiken en de bijbehorende rechten beheren. Deze transacties zijn gekoppeld aan specifieke gegevens, zodat de data owner controle behoudt. Het afsprakenkader definieert de regels en normen voor de data space, terwijl de infrastructuur en gebruiksscenario's de uitvoering mogelijk maken. Binnen deze structuur spelen data space rollen een cruciale rol, omdat ze logisch consistente sets van rechten en plichten vormen voor deelnemers.

Figuur 4: Overzicht governance rollen en verantwoordelijkheden VSIDS

In de thematische data spaces onder de VSIDS zijn de volgende soorten rollen voorzien, 1) data space core participant rollen, 2) centrale noodzakelijke rollen, 3) centrale optionele rollen, 4) VSIDS Support Centre / overkoepelende rollen. Deze rollen worden hieronder verder toegelicht.

- **Vocabulary:** Een essentiële rol van de data space governance autoriteit is het implementeren van semantische standaarden. OSLO (Open Standaarden voor Linkende Organisaties) is een eenduidige standaard die door de Vlaamse overheid wordt ingezet om haar dienstverlening te optimaliseren en de uitwisseling van informatie vlotter te laten verlopen. Dit vocabulary omvat gestandaardiseerde terminologie die nodig is voor een effectieve gegevensuitwisseling en -integratie binnen de thematische data spaces onder the VSDS. Door OSLO te gebruiken, wordt een coherente dienstverlening gerealiseerd en wordt versterkt ingezet op semantische interoperabiliteit, wat essentieel is voor het principe 'vraag niet wat je al weet' van het Vlaanderen Radicaal Digitaal-initiatief. Hierdoor wordt de betekenis van informatie gestandaardiseerd en wordt het hergebruik van informatie bevorderd, wat leidt tot een efficiëntere en kosteneffectievere informatiestroom.
- **Gestandaardiseerde interface / connector:** Voor het technische aspect van gegevensuitwisseling is een standaard nodig die grote hoeveelheden real-time data (bijvoorbeeld van sensoren) gemakkelijk en efficiënt kan ontsluiten en herbruikbaar kan maken. De Linked Data Event Stream (LDES) wordt door VSDS gepresenteerd als een technische standaard die hieraan voldoet. LDES is een OSLO-gevalideerde technische specificatie die centraal staat in de architectuur van de VSDS.
- **Identificatieproces:** Een cruciale rol van een data space governance autoriteit is het deelnemersregistratie- en identificatieproces. Dit omvat het aanmelden en afmelden van partijen, het toewijzen van de data space rollen die ze kunnen en willen of bereid zijn uit te voeren binnen de data space, enzovoort. Dit proces is van groot belang om een geordende en veilige gegevensuitwisseling binnen de data space mogelijk te maken. Als mogelijke suggestie voor implementatiekeuzes kan ACM/IDM worden overwogen.

Voor deze basisfunctionaliteiten is een centrale aansturing nodig en het zijn essentiële elementen die onderdeel zijn van de governance autoriteit binnen een data space. De centrale noodzakelijke rollen omvatten de verantwoordelijkheden van de governance autoriteit bij een data space.

2.3.2.3 Centrale thematische optionele rollen

Centrale optionele rollen zijn belangrijke elementen binnen een data space die ondersteunen in de operationele werking ervan. Er speelt echter een marktwerking zodat competitie mogelijk is tussen verschillende aanbieders hiervan. Het omvat dus mogelijke oplossingen. Binnen een thematische data space kan er voor gekozen worden om deze (of meerdere) oplossing centraal te gebruiken. Bij deze centrale optionele rollen speelt dus een zekere marktwerking en is dus ondernemerschap binnen de data space mogelijk.

- **Bouwblok- en bouwstenenleveranciers:** De bouwblokken voor verschillende elementen vertegenwoordigen de diverse optionele centrale rollen binnen een data space die aanvullende functionaliteiten bieden voor gegevensuitwisseling en -beheer. Enkele van deze bouwblokken omvatten de LDES-server, LDES-client, fragmentatie, transformatie, query, retentie, aggregatie, archivering, en anonimisatie. Deze elementen dragen bij aan een meer geavanceerde en efficiënte gegevensverwerking, beheer van gegevensstromen, privacybescherming, zoekmogelijkheden en de algehele functionaliteit van de data space. Door het gebruik van deze bouwblokken kunnen participants van de data space flexibel inspelen op specifieke behoeften en uitdagingen binnen hun domein, waardoor de waarde en effectiviteit van de gegevensuitwisseling worden vergroot.
- **Service provider voor bv. service desk:** Deze optionele rol omvat het aanbieden van specifieke diensten binnen de data space, zoals een service desk. Dit kan dienen als een centraal punt voor het bieden van

Door het verzamelen van metadata van verschillende GDI-Vlaanderen partners en Open data beheerders, zoals Geopunt, draagt Metadata Vlaanderen bij aan het creëren van een actueel en volledig aanbod van geografische gegevens en diensten in Vlaanderen. Deze verzamelde metadata wordt vervolgens verspreid naar het Vlaams Open Data Portaal en andere nationale en Europese portals, waardoor een effectieve gegevensuitwisseling en samenwerking wordt bevorderd binnen Vlaamse data spaces.

- **Certificering/Audit:** Het controleren en certificeren van thematische data spaces en hun processen om te voldoen aan vastgestelde normen en regelgeving.
- **Document store met afsprakenkaders, licentievoorwaarden, enz.:** Het beheert en bewaart alle relevante documenten en afspraken die nodig zijn voor het functioneren van de data spaces.
- **Europese samenwerking en coördinatie:** Als overkoepelende entiteit ondersteunt de VSDS de opzet, operationele werking en exploitatie van thematische data spaces in Vlaanderen, parallel aan de Europese datastrategie. De VSDS fungeert als het Vlaamse equivalent van het Europese Data Spaces Support Centre (DSSC), waardoor het VSDS een belangrijke schakel vormt tussen de lokale data space-initiatieven en het bredere Europese beleid en financieringsmechanismen.
- **Communitywerking:** Het stimuleert en ondersteunt de betrokkenheid en samenwerking binnen de data space gemeenschap, zowel op regionaal niveau in Vlaanderen als op federaal niveau, en het legt de verbinding met Europese actoren en thematische data spaces op Europees niveau. Hoewel de interfederale aspecten momenteel bij de Belgian Data Spaces Alliance (BDSA) liggen, is dit wel een gebied waarin het Vlaamse Data Spaces Support Centre een rol speelt bij het ontzorgen van de thematische data spaces.
- **Opleidingen:** Het verzorgt trainingen en educatieve programma's om de kennis en vaardigheden van data space actoren te vergroten.

De VSDS speelt dus een cruciale rol bij het ondersteunen en coördineren van data space-initiatieven en draagt bij aan de ontwikkeling en groei van een efficiënte en effectieve thematische data spaces in Vlaanderen.

2.3.3 Governance structuur

Wanneer partijen besluiten een thematische data space te creëren onder de VSDS, moeten ze ten minste een minimaal afsprakenkader hebben dat de (initiële set van) functionaliteiten definieert die cruciaal zijn voor het operationeel maken van de data space en de bijbehorende rollen (ten minste de core participant rollen en de centrale noodzakelijke rollen).

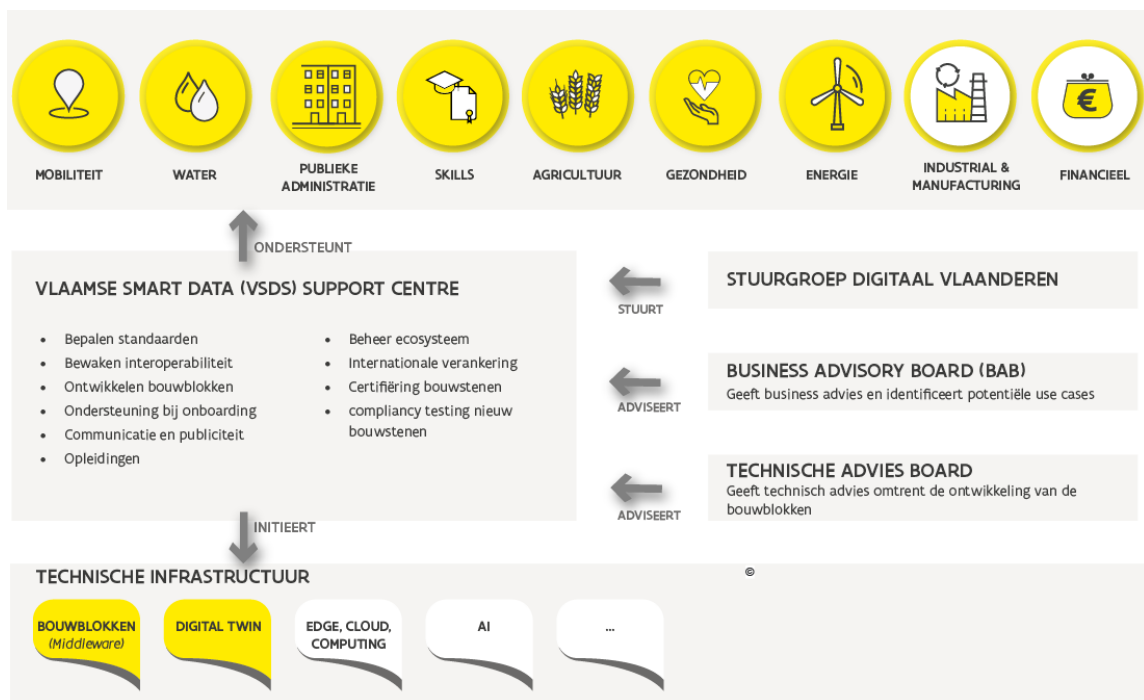
Thematische data spaces implementeren een afsprakenkader gebaseerd op de richtlijnen in dit document, zoals vastgesteld door Digitaal Vlaanderen, en volgen strikt de richtlijnen die daarin zijn opgenomen. Deze thematische data spaces gaan naar het Vlaamse stuurorgaan om te laten valideren of ze voldoen aan de criteria om erkend te worden als een officiële thematische data space onder de VSDS. Dit proces wordt bottom-up uitgevoerd, waarbij de betrokken partijen in de thematische data space actief bijdragen aan het beheer en de werking ervan. Het VSDS Support Centre, onder leiding van Digitaal Vlaanderen, speelt hierbij een cruciale rol in het begeleiden en ondersteunen van deze thematische data spaces.

De standaarden die worden toegepast binnen de thematische data spaces zijn goedgekeurd door Digitaal Vlaanderen en vormen een integraal onderdeel van de operationele procedures. Het ownership van een thematische data space is standaard ingericht door de thematisch verantwoordelijke deelnemende partijen.

(waarbij Digitaal Vlaanderen een inrichtende ecosysteem rol kan opnemen als ontzorging) en waarbij duidelijke randvoorwaarden en verantwoordelijkheden zijn vastgesteld. Een thematische data space wordt officieel erkend onder de Vlaamse Smart Data Space (VSDS) zodra er een oprichtingsverklaring is bekrachtigd onder het stuurorgaan Vlaams Informatie en ICT beleid en de betrokken werkgroep data management. Deze verklaring bevestigt de intentie en de engagementen van de betrokken partijen om de thematische data space in lijn te brengen met de vastgestelde normen en principes.

Op een later tijdstip volgt een certificeringsproces door het Vlaamse stuurorgaan om te controleren of het afsprakenkader en de operationele procedures correct zijn geïmplementeerd binnen de thematische data space. Dit certificeringsproces volgt een vergelijkbaar traject als het valideren van standaarden, waarbij naleving en conformiteit worden geëvalueerd voordat de thematische data space volledig operationeel wordt verklaard.

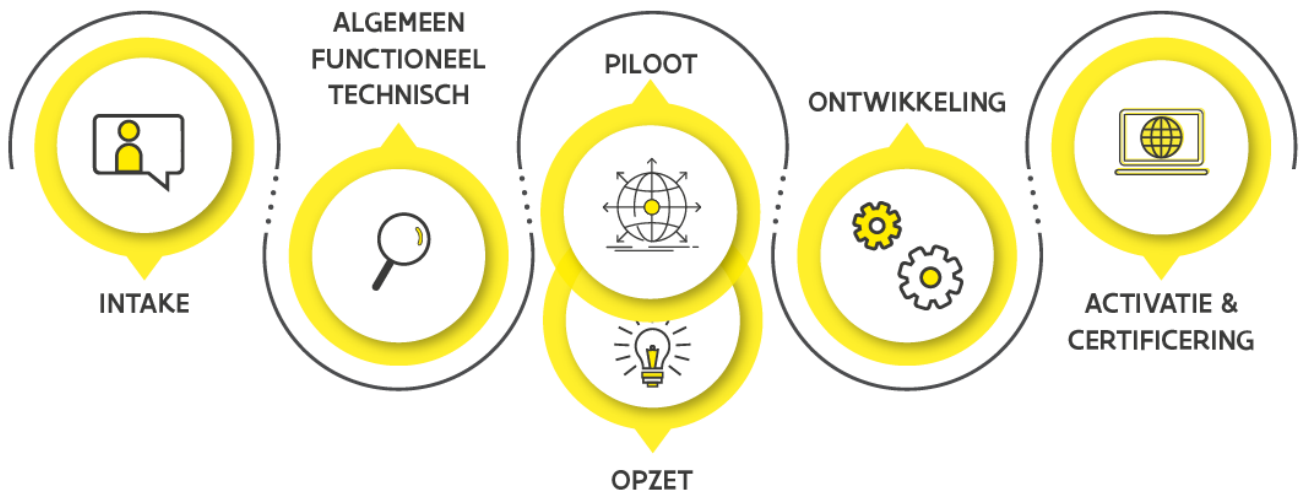

Figuur 5: governance structuur VSDS

2.3.4 Toetreding tot de Vlaamse Smart Data Space

Het onboardingsproces is ontworpen om thematische data spaces te begeleiden en ervoor te zorgen dat de integratie naadloos en efficiënt verloopt. Hieronder worden de stappen van het onboardingsproces beschreven.

Figuur 6: onboardingsproces thematische dataspace onder VSIDS

Stap 1: Intake

Wanneer partijen besluiten een thematische data space te creëren onder de VSIDS, moeten ze ten minste een minimaal afsprakenkader hebben dat de (initiële set van) functionaliteiten definieert die cruciaal zijn voor het operationeel maken van de data space en de bijbehorende rollen (ten minste de core participant rollen en de centrale noodzakelijke rollen). Tijdens de intake werken we samen om de behoeften, de belanghebbenden en de (open source) data in kaart te brengen. De functionele en technische vereisten worden beoordeeld evenals de huidige en toekomstige technische architectuur. Duidelijke verwachtingen zijn essentieel voor een soepel onboardingproces voor alle betrokkenen.

Stap 2: Piloot

Na de intakefase stelt de VSIDS samen met het team van de thematische data space een pilootversie op die aan de specifieke behoeften voldoet en in lijn ligt met het grotere geheel. De piloot dient om de basis-set-up te doen binnen de bestaande architectuur en om een eventuele vertaalslag te maken naar het OSLO-datamodel.

Stap 3: Opzet

Tijdens de opzet bouwen we verder op de analyse en het plan van aanpak die tijdens de piloot-fase werden uitgetekend. De aandacht voor detail zorgt ervoor dat elke verdere ontwikkeling met precisie en juiste zorg wordt uitgevoerd.

Stap 4: Ontwikkeling

De ontwikkelingsfase is een cruciaal onderdeel van de totstandkoming van elke thematische data space. Vanaf de eerste opzet voert het team van de VSIDS en de thematische data space de gedefinieerde taken met de grootste zorg en aandacht uit, zodat we binnen de scope blijven die tijdens het intakeproces wordt gedefinieerd.

Stap 5: Activatie en certificering

De laatste stap in het onboardingproces is de activatie, waarbij ondersteuning wordt geboden om alles in gebruik te nemen. Tegelijkertijd wordt ook het certificeringsproces gestart door het stuurorgaan om te controleren of het afsprakenkader en de operationele procedures correct zijn geïmplementeerd binnen de thematische data space.

2.3.5 Voordelen en verwachtingen door lidmaatschap VSIDS

Toetreding tot de VSIDS is een bevestiging en certificering van de betrokkenheid en naleving van beleidskaders. Vergelijkbaar met het OSLO-proces, waarbij de toetreding plaatsvindt via een charter vanuit de community, leidend tot de vorming van thematische data spaces. Lidmaatschap vereist goedkeuring op het stuurorgaan van de VSIDS. Als lid van de VSIDS genieten thematische data spaces van voordelen en krijgen ze toegang tot ondersteuning en middelen. Een van de voordelen is de mogelijkheid om actief deel te nemen aan het bepalen van standaarden die cruciaal zijn voor gegevensuitwisseling en interoperabiliteit binnen de thematische data spaces. De VSIDS bewaakt ook de interoperabiliteit en certificeert essentiële bouwblokken die de basis vormen voor efficiënte gegevensuitwisseling. Als lid van de VSIDS krijgen thematische data spaces ondersteuning bij het onboarden/ontwikkelen van de thematische data space, inclusief communicatie, publiciteit en opleidingen om vertrouwd te raken met de operationele aspecten. Bovendien helpt de VSIDS bij het beheer van het ecosysteem en biedt het internationale verankering door zijn link met Europees beleid en samenwerking met andere Europese thematische data spaces. Het lidmaatschap van de VSIDS biedt een pakket aan voordelen en verwachtingen, zoals toegang tot OSLO, LDES en metadatastandaarden, ondersteuning bij het gebruik van bouwblokken en connectors, en een platform voor certificatie en naleving, wat allemaal essentieel is voor het succesvol deelnemen aan en gebruikmaken van het VSIDS-ecosysteem.

2.3.6 Reglementen Vlaamse Smart Data Space

Het doel van het reglement dat hieronder is opgesteld voor de VSIDS is om als inspiratiebron te fungeren voor thematische data spaces. Het advies is dat elke data space een eigen reglement opmaakt dat aansluit bij de specifieke behoeften van haar leden, waardoor een basis van gemeenschappelijke afspraken ontstaat. Hoewel we begrijpen dat de inhoud van deze afspraken kan variëren afhankelijk van de behoeften en thema's van elke data space, dienen de volgende artikels vooral als voorbeelden. Echter, als een data space geen eigen afsprakenkader heeft opgesteld, zal dit algemene reglement dienen als een vangnet om de betrokken partijen te verzekeren van enige garanties.

////////////////////////////////////

DEELNEMERSVERKLARING VOOR THEMATISCHE DATA SPACES ONDER DE VSIDS

Artikel 1: Lidmaatschap en Toegankelijkheid

- (1) Lidmaatschap in de Vlaamse Smart Data Space (VSIDS) en thematische data spaces staat open voor alle privépersonen en rechtspersonen zonder specifieke voorwaarden.
- (2) Lidmaatschap is kosteloos, tenzij anders vermeld. Kosten voor gegevens of diensten worden gespecificeerd in de voorwaarden.
- (3) Leden bekostigen zelf de door hen gemaakte kosten binnen het ecosysteem.
- (4) Leden kunnen diverse rollen aannemen, zoals Data Owner, Data Publisher, Data Consumer, Data User, Databemiddelingsdienst, Vocabulary Provider, Bouwblok- en Bouwsteenleveranciers, Use Case Ontwikkelaar, of Clearing House Provider.
- (5) Het lidmaatschap hanteert een niet-exclusief model, waarbij de vrijheid van handelen van leden niet wordt beperkt ten opzichte van andere deelnemers.

Artikel 2: Duur en Beëindiging van Lidmaatschap

- (1) Het lidmaatschap blijft geldig tot nader order, met een opzegtermijn van 90 dagen.
- (2) Leden behouden het recht om eerder ontvangen gegevens te blijven gebruiken, tenzij anders vermeld in de gebruiksvoorwaarden.
- (3) In geval van een ernstige schending van de overeenkomst, heeft de stuurgroep de bevoegdheid om het lidmaatschap van de overtredende partij te beëindigen. Als gevolg hiervan verliest deze partij de toegang tot alle gegevens en kan de stuurgroep vragen om reeds verkregen gegevens te retourneren of te vernietigen.

Artikel 3: Verplichtingen van Leden

- (1) Leden dienen een contactpersoon aan te wijzen voor informatiebeveiligingszaken.
- (2) Inbreuken op informatiebeveiliging moeten onmiddellijk gemeld worden.
- (3) Leden zijn verplicht tot het waarborgen van informatiebeveiliging en actieve deelname aan het onderzoek naar inbreuken.
- (4) Het inschakelen van onderaannemers is toegestaan, mits zij toegang krijgen tot de benodigde gegevens voor hun taak. De hoofdaannemer blijft verantwoordelijk voor de taken uitgevoerd door de onderaannemer.

Artikel 4: Vertrouwelijkheid

- (1) Informatie die als vertrouwelijk gemarkeerd is, moet als zodanig behandeld worden.

//

Artikel 5: Intellectuele Eigendomsrechten

- (1) Activiteiten binnen VS DS leiden niet tot overdracht van intellectuele eigendomsrechten. Nieuw gecreëerde IP-rechten blijven bij de maker.
- (2) Gegevensaanbieders zorgen ervoor dat zij het recht hebben om gegevens te delen volgens de gebruiksvoorwaarden.
- (3) Het gebruik van softwarerobots, AI, en het leren van gegevens is toegestaan zonder overdracht van IP-rechten.

Artikel 6: Gegevensbescherming

- (1) Verwerking van gegevens moet conform de geldende gegevensbeschermingswetgeving zijn.
- (2) Aanvullende gegevensbeschermingsovereenkomsten worden per geval opgesteld.

Artikel 7: Aansprakelijkheid

- (1) Leden zijn aansprakelijk voor directe schade door contractbreuk, met een beperking tot €50.000 per jaar.
- (2) Elk lid is aansprakelijk voor zijn deel in de schade die geleden werd door inbreuken op persoonlijk data verbintenissen conform artikel 82 van de General Data Protection Regulation (GDPR).
- (3) Leden zijn niet aansprakelijk voor directe of indirect schade ten gevolge van overmacht zoals mechanisme of elektrische defecten.

Artikel 8: Auditing

- (1) Gegevensaanbieders hebben het recht om audits uit te voeren bij partijen die hun gegevens verwerken, op eigen kosten.

Artikel 9: Toepasselijke Wetgeving

- (1) Overeenkomsten worden gereguleerd door het Belgisch recht.

Artikel 10: Geschillenbeslechting

- (1) In het geval van geschillen verbinden de bij deze regeling betrokken partijen zich ertoe een onafhankelijke derde, hierna te noemen "arbiter", aan te wijzen, welke verantwoordelijk zal zijn voor de beslechting van elk geschil dat voortvloeit uit deze overeenkomst.
- (2) Voor dit reglement verklaren partijen (*INVOEGEN*) als arbiter.

Artikel 11: Afsprakenkader VS DS

- (1) Leden verbinden zich ertoe de kernprincipes , de goverance rollen en de goverance structuur te respecteren die door de VS DS is uitgezet

Artikel 12: Gebruiksvoorwaarden voor Data en Diensten

//

- (1) De gebruiksvoorwaarden voor een dataset/dienst specificeren de voorwaarden waaronder de gegevens/dienst binnen het ecosysteem kunnen worden gebruikt;
- (2) Voor elke dataset/dienst wordt een afzonderlijk document met gebruiksvoorwaarden opgesteld;
- (3) Dit document wordt vergezeld van een beschrijving van de gebruiksvoorwaarden en kan gebaseerd zijn op het EU Metadata Catalogusmodel volgens DCAT-AP dat is opgenomen in het afsprakenkader;
- (4) Gedeelde datasets en verstrekte diensten (inclusief hun gebruiksvoorwaarden) worden opgenomen in het digitale "Datavindplaats catalogus" van Digitaal Vlaanderen;
- (5) Gebruiksvoorwaardendocumenten spelen een belangrijke rol in de volgorde waarin regels worden toegepast binnen het ecosysteem (na de constituerende en toetredingsovereenkomsten en voor de algemene voorwaarden) en geven gegevensaanbieders de vrijheid om de voorwaarden te specificeren die van toepassing zullen zijn op individuele datasets;
- (6) Indien beschikbaar worden datasets aangeboden volgens een OSLO Datamodel, gevalideerd door het ICT Stuurorgaan;
- (7) Dataservices worden decentraal aangeboden door de gegevensaanbieder via Linked Data Event Streams.

Artikel 13: Gebruik van Afgeleide Informatie

- (1) Afgeleide informatie, gecreëerd door het combineren, verfijnen, of verwerken van gegevens in samenwerking met andere gegevens, moet in overeenstemming met de gebruiksvoorwaarden van de oorspronkelijke datasets worden behandeld.
- (2) De gebruiksvoorwaarden kunnen specifieke situaties aangeven waarin bewerkte informatie niet als derivaatmateriaal wordt beschouwd.

Artikel 14: Specifieke Verantwoordelijkheden per Rol

- (1) **Gegevensaanbieder (Data Owner & Provider):** Verantwoordelijk voor het specificeren en publiceren van gebruiksvoorwaarden en metadata van datasets, het aangeven van toegestane doeleinden voor gegevensgebruik, en het beheren van distributierechten.
- (2) **Data consumer & user:** Gebruikt gegevens conform de overeenkomst en gebruiksvoorwaarden van de dataset.
- (3) **Governance Autoriteit:** De volgende centrale noodzakelijke rollen zijn verantwoordelijkheden die onder de governance autoriteit van een data space vallen:
  - a. Vocabularium
  - b. Identificatieproces
  - c. Gestandaardiseerde interface / connector.

Artikel 15: Verdere Distributie van Gegevens

- (1) Verdere distributie van gegevens en afgeleid materiaal aan externe eindgebruikers is alleen toegestaan onder de voorwaarden gespecificeerd in de gebruiksvoorwaarden van de dataset.
- (2) Gegevensaanbieders specificeren de voorwaarden voor verdere distributie, welke door dienstverleners in hun overeenkomsten moeten worden opgenomen.

- (3) Distributie binnen een groep (bijv. dochterondernemingen) is toegestaan, tenzij uitdrukkelijk verboden in de gebruiksvoorwaarden.

Artikel 16: Intellectuele Eigendomsrechten (IE) en Innovatie

- (1) IE-rechten op bestaande en nieuw gecreëerde gegevens blijven behouden bij de oorspronkelijke maker of eigenaar. Het delen van gegevens leidt niet tot overdracht van IE-rechten.
- (2) Gebruik van gegevens voor het ontwikkelen van nieuwe technologieën, zoals AI en software robots, is toegestaan. Partijen mogen kennis en vaardigheden verworven door gegevensanalyse toepassen zonder IE-rechten over te dragen.

Artikel 17: Slotbepalingen

- (1) Dit afsprakenkader zorgt voor een heldere structuur en regels binnen de VSIDS, gericht op samenwerking, innovatie, en respect voor de wettelijke kaders en eigendomsrechten.
- (2) Wijzigingen in dit document of de gebruiksvoorwaarden van individuele datasets vereisen communicatie naar alle betrokken partijen en treden in werking na een overgangperiode, tenzij anders vermeld.
- (3) Alle partijen zijn aangemoedigd om actief bij te dragen aan de ontwikkeling en verbetering van het ecosysteem, met een focus op transparantie, veiligheid, en gegevensbescherming.

Hoe te deelnemen?

Als u het afsprakenkader wil ondertekenen en zo lid wilt worden van het Vlaamse Smart Data Space Ecosysteem, volg dan deze stappen:

Stuur een e-mail met als onderwerp "Toetreding tot de Vlaamse Smart Data Space " naar: x.x@vlaanderen.be Voeg in uw e-mail de officiële naam van uw organisatie (NL/ENG), het ondernemingsnummer, en de naam en functie (in het Engels) van de persoon die het afsprakenkader zal ondertekenen. Voeg ook een contactpersoon toe voor zaken met betrekking tot informatiebeveiliging.

Geef in uw bericht ook aan of de naam van uw organisatie op deze pagina kan worden toegevoegd als ondertekenaar van het Regelboek. x zal u vervolgens een registratieovereenkomst sturen om te ondertekenen.

////////////////////////////////////